

PROVINCIE FLEVOLAND

Zomernota

2025

Inhoudsopgave

1	Algemeen	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Samenvatting	7
2	Actualisatie financieel beeld 2025	10
2.1	Financiële ontwikkelingen met impact op de begrotingsruimte	10
3	Financiële onzekerheden	11
3.1	Voorjaarsnota en meicirculaire 2025 van het Rijk	11
3.2	Herijking verdeling provinciefonds (rapport Cebeon)	11
3.3	Correctie opcenten motorrijtuigenbelasting Belastingdienst	12
4	Afwijkingen per pijler	14
4.1	Robuust natuurlijk fundament	14
4.2	Vitale steden en dorpen	16
4.3	Overkoepelend	19
5	Financiële omvang van de afwijkingen	24
5.1	Impact van afwijkingen op de vrije begrotingsruimte	24
6	Bijlagen	26
6.1	Overzicht afwijkingen	26
6.2	Details actualisatie begrotingsruimte	28
6.3	Reserves	33
6.4	Samenvatting aanpassingen begrotingsruimte	35

Deel 1

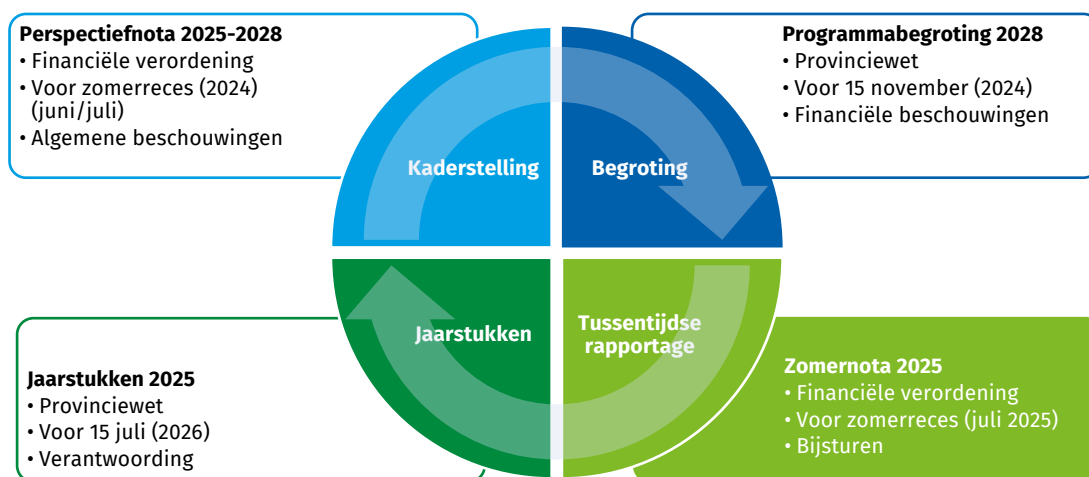
Inleiding en samenvatting

1 Algemeen

1.1 Inleiding

De zomernota is de beleidsmatige afwijkingenrapportage over de uitvoering van de programmabegroting van het lopende jaar. Wij rapporteren de afwijkingen ten opzichte van de begroting, als onderdeel van de planning- en controlcyclus (P&C). De afwijkingen kunnen zowel inhoudelijk als financieel van aard zijn.

Figuur 1 - Planning&Control-cyclus

1.1.1 Uitgangspunten voor de rapportage

Financiële verordening

Volgens de financiële verordening van de provincie moet het college van Gedeputeerde Staten (GS) via een nota rapporteren over de inhoudelijk en financiële voortgang van de begroting, aan Provinciale Staten (PS). De inrichting van de nota moet ook aansluiten bij de indeling van de begroting. Daarom worden de afwijkingen gegroepeerd beschreven, per programma.

De peildatum voor deze zomernota is **1 mei 2025**. De meicirculaire van het provinciefonds hebben wij nog niet kunnen gebruiken om de omvang van dat fonds te bevestigen, omdat de circulaire niet eerder dan eind mei beschikbaar komt.

Coalitieakkoord 2023-2026: Toekomst voor het nieuwe land

In het coalitieakkoord hebben wij aangegeven wat wij deze periode willen bereiken. Wij beogen met onze voorstellen uitvoering te geven aan de ambities uit het coalitieakkoord. De financiële dekking voor het coalitieakkoord is al verwerkt in de begroting 2025.

Weging van de voorstellen

In deel 3 van deze zomernota staan afwijkingen en voorstellen om daar in de begroting 2025 middelen voor beschikbaar te stellen. Om tot die voorstellen te komen hebben wij de dekking en financiering beoordeeld, evenals de beschikbaarheid van (structurele) middelen. Om PS goed te kunnen informeren over de classificatie van de afwijkingen (zoals bestaand beleid, onontkoombaar, nieuw beleid of ambitie) hebben wij dit per afwijking opgenomen. Daaruit blijkt wat de oorsprong van de voorstellen is.

1.1.2 Leeswijzer

In deel 2 hebben wij de financiële uitgangspunten voor 2025 beschreven, inclusief een actualisatie voor het lopende jaar. In deel 3 van deze nota lichten wij per programma de relevante afwijkingen toe. Dat gaat over de programma's zoals die in de programmabegroting 2025 zijn opgenomen.

In de perspectiefnota 2026-2029 zijn voorstellen opgenomen voor de jaren 2026 tot en met 2029. Sommige van die voorstellen zijn in 2025 ook van toepassing. In die gevallen hebben wij die voorstellen in deze zomernota 2025 opgenomen, met een duidelijke verwijzing naar de perspectiefnota.

De afwijkingen zijn vertaald in een begrotingswijziging 2025 die wij (in verband met het budgetrecht) ter vaststelling aan uw Staten voorleggen. In een aantal gevallen is er sprake van doorlopende effecten naar 2026 en volgende jaren, vanwege wijzigingen in de doorlooptijd en besteding van budgetten. De meerjarige bedragen voor de voorstellen die al in de perspectiefnota zijn opgenomen, staan niet in deze zomernota om dubbele claims te voorkomen.

In de eerste bijlage staat een overzicht met alle afwijkingen en de financiële impact daarvan.

1.2 Samenvatting

1.2.1 Inhoudelijk beeld op hoofdlijnen

Het peilmoment is relatief vroeg in het begrotingsjaar, waardoor wij in beperkte mate kunnen voorzien of er sprake is van achterblijvende of juist voorspoedige beleidsvoornemens. Een belangrijk document voor ons financieel perspectief is de meicirculaire van het Provinciefonds. Omdat die circulaire door het Rijk wordt gepubliceerd na de peildatum kunnen de effecten daarvan niet meegenomen worden in deze afwijkingenrapportage.

Ondanks die onzekerheid zien wij wel de noodzaak om te rapporteren over de zaken die ons bekend zijn. Dat zijn vooral wijzigingen in de timing van projecten, maar ook effecten van loon- en prijsstijgingen in 2025.

In hoofdstuk 3 van deze nota beschrijven wij voor de programma's uit de programmabegroting een aantal ontwikkelingen. Sommige ontwikkelingen hebben te maken met het jaarlijks onderhoud van ons provinciehuis en de vestigingen. Daarnaast zien wij stijgende lasten, zoals de loon- en prijsontwikkelingen vanuit de nieuwe CAO en indexaties.

Voor enkele investeringen zijn (aanvullende) kredieten nodig in 2025. Die posten zijn afzonderlijk gepresenteerd in hoofdstuk 4.

In totaal zijn er 21 afwijkingen opgenomen in deze zomernota, waarvan er 3 al zijn opgenomen in de perspectiefnota 2026-2029. Het effect voor 2025 maakt onderdeel uit van deze zomernota. In hoofdstuk 3 is per afwijking de mogelijke relatie met de perspectiefnota aangegeven.

1.2.2 Financiële uitkomsten

Het totale effect van de zomernota is een verlaging van de vrije ruimte in 2025 met € 418.000. Dit wordt, zoals gebruikelijk, verrekend met de vrije ruimte in de stelpost Nieuw Beleid. Ondanks het aantal afwijkingen valt het effect op het begrotingssaldo mee. Dat komt vooral doordat enkele afwijkingen ten laste van bestaande oormerken in reserves gebracht kunnen worden, maar ook ten laste van de stelpost 'loon- en prijsontwikkelingen en 'versterking organisatie'. Een verdere uiteenzetting van de financiële impact is opgenomen in hoofdstuk 5.

Tabel 1 - Financiële afwijkingen per programma in 2025 (bedragen in € x 1.000 / - = voordeel)

Pijlers	2025	2026	2027	2028	2029	BBR
Robuust natuurlijk fundament	2.050	500	500	500	0	1.000
Vitale steden en dorpen	905	250	250	0	0	290
Toekomstbestendige innovatieve economie	0	0	0	0	0	0
Overkoepelend	3.820	2.634	2.514	2.494	2.494	0
Subtotaal	6.775	3.384	3.264	2.994	2.494	1.290
Bestaande dekking	-6.357	-2.894	-2.774	-2.504	-2.004	0
Effect op begrotingsruimte	418	490	490	490	490	1.290

1.2.3 Begrotingsruimte na de zomernota

Het uitgangspunt voor de begrotingsruimte is de programmabegroting 2025. De ruimte bestaat uit het:

- ongeoormerkte deel van de stelpost 'nieuw beleid', en
- ongeoormerkte deel van de 'Brede Bestemmingsreserve' (incidenteel te gebruiken).

Tabel 2 – Verloop begrotingsruimte (inclusief perspectiefnota)

Begrotingsruimte	Stelpost nieuw beleid					BBR
	2025	2026	2027	2028	2029	
Initiële omvang vóór de zomernota	3.833	1.998	311	0	0	38.296
Aanpassingen na actualisatie financieel beeld	-99	-1.400	885	0	0	-8.997
Reële begrotingsruimte	3.734	598	1.196	0	0	29.299
Vraag zomernota 2025	-418	-490	-490	-490	-490	-1.290
Vraag perspectiefnota 2026-2029	0	-400	-400	0	0	-9.750
Restant	3.316	-292	306	-490	-490	18.259

Gezien de verwachtingen voor de begrotingsruimte blijven wij scherp op de kosten. Het beeld is nog steeds dat de ruimte afneemt, terwijl er nog veel te doen is in onze provincie. Daarbij denken wij aan de uitvoering van de Strategische Agenda Flevoland, het landbouwbeleid, de energievisie en overige ruimtelijke arrangementen.

Ook zijn er nog onzekerheden voor de financiële doorwerkingen, waar de herverdeling van het provinciefonds nadrukkelijk onze aandacht heeft.

Deel 2

Actueel financieel beeld 2025

2 Actualisatie financieel beeld 2025

2.1 Financiële ontwikkelingen met impact op de begrotingsruimte

Om de beschikbare ruimte voor de komende jaren te bepalen hebben wij de begroting 2025 als basis genomen, die door Provinciale Staten is vastgesteld. Ook hebben wij de effecten van de slotwijziging in 2024 meegenomen in de beginstand.

De horizon van deze zomernota loopt tot en met 2025, maar voor een aantal afwijkingen is er een structureel effect opgenomen tot en met het jaar 2029. Dat is dezelfde horizon als in de perspectiefnota 2026-2029 is gehanteerd.

Tabel 3 - Uitgangspositie begrotingsruimte

Begrotingsruimte	Stelpost nieuw beleid					BBR
	2025	2026	2027	2028	2029	
Initiële omvang vóór de zomernota	3.833	1.998	311	0	0	38.296
Aanpassingen na actualisatie financieel beeld	-99	-1.400	885	0	0	-8.997
Reële begrotingsruimte	3.734	598	1.196	0	0	29.299

2.1.1 Actualisatie financieel perspectief voor 2025

Wij hebben de raming voor onze opbrengsten uit het provinciefonds bijgesteld, op basis van de september- en decembercirculaire van 2024.

Voor deze zomernota hebben wij nog niet de voorjaarsnota 2025 van het Rijk gebruikt. De reden daarvan is dat daar nog niet genoeg de effecten van de Rijksbesluiten voor de afzonderlijke provincies uit blijkt. Die gegevens presenteert het Rijk wel in de meicirculaire van het Provinciefonds, maar die is gepubliceerd na de peildatum voor deze zomernota van 1 mei 2025.

De overige bijstellingen komen voort uit de actualisatie van de stelposten, zoals voor de verwachte loon- en prijscompensatie die de komende jaren nodig is. In hoofdstuk 6 hebben wij een totaaloverzicht opgenomen van de bijstelling van de begrotingsruimte.

3 Financiële onzekerheden

3.1 Voorjaarsnota en meicirculaire 2025 van het Rijk

De gebruikelijke lijn is dat de ontwikkelingen uit een voorjaarsnota van het Rijk nog niet worden betrokken bij de zomernota. Die ontwikkelingen zijn soms lastig te vertalen naar de financiële effecten voor de afzonderlijke provincies. Jaarlijks maakt het Rijk de vertaling en presenteert dat in de meicirculaire van het provinciefonds.

Het is wel duidelijk geworden dat het Rijk vooral incidentele (financiële) oplossingen presenteert voor de decentrale overheden. Dat betekent dat wij te maken krijgen met tijdelijke financiële middelen, in plaats van structurele begrotingsruimte. Voor de lange termijn kan dat tot onzekerheid leiden van projecten en beleidsmaatregelen. We zullen dan ook zorgvuldige moeten zijn met het plannen van langdurige investeringen en projecten. De focus zal waarschijnlijk liggen op het optimaal benutten van de beschikbare incidentele middelen, terwijl tegelijkertijd gezocht wordt naar structurele oplossingen om toekomstige financiële stabiliteit te waarborgen. Dit kan ook betekenen dat sommige projecten worden uitgesteld of aangepast, afhankelijk van de beschikbaarheid van middelen en de samenwerking met andere overheden.

3.2 Herijking verdeling provinciefonds (rapport Cebeon)

Begin 2023 leverde adviesbureau Cebeon haar rapport op, inclusief een alternatief model. Dit rapport werd gedeeld met de Eerste en Tweede Kamer. De provincies reageerden echter niet eenstemmig. Flevoland constateert dat het voorgestelde model niet herleidbaar en niet uitlegbaar is.

In maart 2024 vroeg BZK, samen met de provincies, advies aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) over de verdeling van het provinciefonds en het rapport van Cebeon. Op 20 september 2024 presenteerde de ROB haar advies aan zowel BZK als de provincies. Volgens de ROB vormt het rapport van Cebeon een vertrekpunt voor een nieuwe verdeling, maar het is niet toekomstbestendig. Het houdt onvoldoende rekening met de eigenheid van de provincies, waardoor normatieve keuzes nodig zijn. Wat kunnen de provincies nu doen om hun rol, taken en verantwoordelijkheden in te vullen?

Het is nu aan de fondsbeheerders om met een plan te komen voor aanpassing en invoering van een nieuw verdeelmodel. Onze oproep aan de fondsbeheerders is om te komen tot een eenvoudig en eerlijk model, waarin de eigenheid van Flevoland ook is verwerkt.

De herverdeeffecten raken provincie Flevoland

Cebeon bracht alleen de potentiële effecten voor het jaar 2020 in beeld. De uitkering uit het provinciefonds zou dan voor Flevoland bijna € 20 miljoen lager zijn geweest (-16%). Dat is een structureel effect, maar Cebeon heeft geen meerjarige doorrekening gemaakt. De omvang van het provinciefonds is in de afgelopen jaren toegenomen waardoor we kunnen verwachten dat de negatieve effecten nog groter zijn. Het is niet uit te leggen waarom dit herverdeeffect ontstaat, terwijl dat juist een belangrijke eis van BZK was voor een nieuw model.

De potentiële gevolgen voor Flevoland zijn onverantwoord groot

De Flevolandse inkomsten komen nu voor 75% uit het provinciefonds. Als het model van Cebeon ingevoerd zou worden, is er geen financiële ruimte voor ontwikkeling. Ook niet voor de verwachtingen en ambities van het Rijk, zoals samenwerking aan de nationale transitieopgaven. In dat geval zullen we forse maatregelen moeten treffen om de begroting van Flevoland structureel en reëel in evenwicht te houden.

Flevoland is het eens met de ROB dat het model vóór invoering nog aangepast moet worden

We hebben bezwaren tegen het invoeren van het door Cebeon opgestelde model, zowel financieel als inhoudelijk. Het model van Cebeon leidt tot grote herverdelingseffecten en onduidelijkheid, waarbij Flevoland een grote verliezer is. Dit komt ook naar voren in het advies van de ROB.

3.3 Correctie opcenten motorrijtuigenbelasting Belastingdienst

Medio april dit jaar ontvingen wij via het IPO een bericht dat er een probleem is geconstateerd met de opbrengst van de opcenten motorrijtuigenbelasting.

Wij constateerden in januari ook een opvallend verschil van de raming met de werkelijke opbrengsten. Dat heeft toen geleid tot het verzoek om een toelichting aan de belastingdienst. De reactie daarop was dat er sprake was van een verschuiving over de maanden in 2024, maar geen financiële afwijking op het totaal van de opbrengsten. In december 2024 werd het provinciale opcenten percentage berekend op basis van de verzonden rekeningen van de vorige maand, vanwege een waargenomen stijging. Dit jaar gebruikt de belastingdienst ook een nieuw systeem. Na controles bleek het berekende percentage correct te zijn, wat resulteerde in compensatie van te weinig ontvangen bedragen van november in december 2024.

Nu heeft de Belastingdienst alsnog aangegeven dat er wel een fout zit in de afdrachten van 2024 voor alle provincies, wat heeft geleid tot te hoge afdrachten. Het is een landelijk issue. Dit bericht staat in contrast met eerdere verklaringen dat de afdrachten correct waren. Ook de afdrachten voor 2023 en 2025 blijken niet betrouwbaar te zijn, en de Belastingdienst zal hierover verdere informatie en correcties geven (peildatum 1 mei 2025). De fout zal nog officieel worden vastgesteld en verder toegelicht. Wij hebben die toelichting nog niet ontvangen, waardoor wij eventuele effecten niet konden verwerken in deze zomernota.

De omvang van 2024 is ongeveer € 1,3 miljoen, volgens de laatste opgave. Wij hebben in de zomernota nog geen rekening gehouden met deze aanvullende last. Binnenkort verwachten wij meer zekerheid over de nagekomen last uit 2024, maar mogelijk ook nog een deel uit 2023 en 2025.

Deel 3

Afwijkingen van de begroting

4 Afwijkingen per pijler

In dit hoofdstuk volgen afwijkingen en voorstellen voor diverse onderwerpen. Die onderwerpen zijn gegroepeerd op de pijlers van de Brede Welvaart en een overkoepelend onderdeel. Sommige onderwerpen dragen namelijk aan alle drie de pijlers bij.

Ook noemen wij afwijkingen die al in de perspectiefnota 2026-2029 staan, voor de komende jaren. Als die afwijkingen ook in 2025 een financieel effect hebben, staat de verwijzing naar dat onderwerp in de tabellen bij de afwijkingen (kolom PPN).

4.1 Robuust natuurlijk fundament

4.1.1 Oeverprogramma (tranche 1)

Bij de uitvoering van het Oeverprogramma (tranche 1) kunnen optimalisaties worden toegepast, gericht op duurzame en circulaire infrastructuur. Zo worden onder andere betonnen damwanden hergebruikt. Deze aanpak leidt tot hogere kosten, maar draagt bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de provincie.

Daarnaast heeft gemeente Lelystad verzocht om ook oeverbeschoeiing op gemeentelijke grond bij het Gelderse Diep mee te nemen in de uitvoering. Ook dit leidt tot extra kosten.

Het extra benodigde **investeringskrediet** bedraagt in totaal € 308.000, waarvan:

- € 274.000 voor duurzame en circulaire toepassingen;
- € 34.000 voor de uitvoering van oeverbeschoeiing op verzoek van de gemeente.

Deze kosten worden gedekt door bijdragen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en gemeente Lelystad. Hierdoor is de kredietverhoging budgetneutraal.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Ambitie	Nee	Bijdrage derden		308	-	-	-	-

4.1.2 Waterveiligheid (aanleg van een vooroever)

Waterschap Zuiderzeeland werkt aan de versterking van de IJsselmeerdijk, tussen de Houtribdijk en de Ketelmeerbrug. Deze versterking gebeurt door de aanleg van voorland. Dit biedt ook de kans om langs ongeveer 10 kilometer nieuwe natuur te realiseren.

In de perspectiefnota 2025-2028 is voor een gebiedgebonden bijdrage € 2 miljoen gereserveerd in de Brede bestemmingsreserve. In de afgelopen jaren hebben het waterschap en de provincie samengewerkt aan de planuitwerking. De afspraken hierover zijn vastgelegd in een bestuurlijke overeenkomst.

Voor onderzoek en ontwerp is in 2024 al € 300.000 beschikbaar gesteld. Nu vraagt het waterschap om het resterende bedrag van € 1,7 miljoen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het project. We stellen voor om dit bedrag ten laste van het oormerk in de brede bestemmingsreserve beschikbaar te stellen.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid	Nee	Brede bestemmingsreserve (oormerk aanleg vooroever)		1.700	-	-	-	-

4.1.3 Strategisch waterbeleid

In de eerste helft van 2025 zijn meerdere waterprojecten vertraagd, waaronder projecten op het gebied van monitoring, evaluatie van waterbeleid, drinkwater en waterbeschikbaarheid. De vertraging komt door capaciteitsproblemen.

Hierdoor verwachten we in 2025 € 150.000 minder uit te geven aan het budget 'Ontwikkeling waterbeleid' dan oorspronkelijk begroot. We stellen voor om dit bedrag over te hevelen naar de stelpost 'nieuw beleid', zodat het beschikbaar blijft voor andere beleidsprioriteiten.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid	Ja	Brede bestemmingsreserve (oormerk aanleg vooroever)	(150)	-	-	-	-	-

4.1.4 Behoud goede kwaliteit leefomgeving

Samen met gebiedspartners (waterschap Zuiderzeeland, gemeenten Noordoostpolder en Zeewolde, LTO Noord, Rijksvastgoedbedrijf en provincie) hebben wij een projectplan opgesteld om wateroverlast door bodemdaling aan te pakken. Het plan richt zich op drie gebieden Zuidlob, Ibis- /Dodaarsweg (Zeewolde) en Zuidwest-Emmeloord.

Vanaf medio 2025 tot eind 2028 voeren we samen onderzoeken uit naar mogelijke oplossingen. De kosten worden gedeeld met de betrokken partners.

Voor de provinciale bijdrage willen we gebruikmaken van de € 2 miljoen die in de Brede Bestemmingsreserve (BBR) is geoormerkt voor bodemdaling. Omdat de planning en looptijd van de onderzoeken nog kan variëren, stellen we voor om het benodigde budget per jaar beschikbaar te stellen, afhankelijk van wanneer de kosten daadwerkelijk worden gemaakt. Momenteel gaan wij uit van jaarlijks € 500.000, voor maximaal vier jaar (2025-2028).

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Nee	Brede bestemmingsreserve (oormerk bodemdaling)	500	500	500	500	-	-

4.1.5 Financieringsarrangementen Europa

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) voert de regelingen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid voor ons uit. Dat betekent dat die organisatie zorgt voor publicatie van openstellingen, de aanvragen beoordeelt, de subsidies namens de provincie toekent en de declaraties afhandelt. Tot 2025 had RVO.nl nog geen raming gemaakt voor de uitvoeringskosten van het GLB. Afgelopen april ontvingen we die raming, maar die komt hoger uit dan onze inschatting. De stijgende kosten komen vooral door stijgende personeelskosten. Het beoordelen van GLB-subsidies vraagt veel kennis. RVO heeft moeite om genoeg deskundig personeel te vinden, zoals bij veel organisaties het geval is. Ook de ICT-infrastructuur onderhouden kost veel geld.

We stellen voor om een bedrag van € 1.000.000 te storten in de reserve GLB, ten laste van de vrije ruimte in de Brede Bestemmingsreserve. Daardoor kan ook het budget voor de uitvoeringskosten in 2025 worden verhoogd met € 1.000.000. De kosten voor de komende jaren

zijn al opgenomen in de perspectiefnota. Hiermee kunnen de extra kosten worden opgevangen en blijft uitvoering van het programma gewaarborgd.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Ja	Brede bestemmingsreserve (ongeoormerkt)	8.1.2	1.000	-	-	-	-

4.2 Vitale steden en dorpen

4.2.1 Vitale samenleving

In het tweede kwartaal van 2025 ontvangen Provinciale Staten een startnotitie, die invulling geeft van het aangenomen initiatiefvoorstel 'Sociale Agenda Flevoland'. Die notitie vormt de basis voor verdere uitwerking van het beleid.

Voor de uitvoering van het amendement 'Van leefbaar platteland naar vitale samenleving' is € 750.000 beschikbaar binnen het oormerk 'Initiatieven vitale samenleving' van de Brede Bestemmingsreserve. In 2025 is gestart met de voorbereiding, maar de subsidieverstrekking vindt pas plaats in 2026 en 2027. Daarom stellen we voor om het in 2025 beschikbare bedrag van € 500.000 te herprogrammeren, gelijk verdeeld over 2026 en 2027.

Daarnaast stellen we voor om het per ultimo 2025 resterende bedrag van € 250.000 uit de reserve Krachtige samenleving toe te voegen aan het oormerk 'Initiatieven vitale samenleving'. Hiermee komt het totaal beschikbare budget voor de periode tot en met 2027 op € 1 miljoen. Dit maakt het mogelijk om extra initiatieven te honoreren.

Het budget voor de uitvoering van het amendement in 2025 schuift door naar 2026 en 2027. In 2025 zal er € 250.000 in de Brede bestemmingsreserve worden gestort, ten laste van de reserve 'krachtige samenleving'.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid	Nee	Brede bestemmingsreserve (oormerk weerbaarheid gemeenten)		(500)	250	250	-	-
		Reserve krachtige samenleving		250	-	-	-	-

4.2.2 Incidentele subsidie 'aankpak ondermijning 2025-2028'

Het ministerie van Binnenlandse Zaken stelt middelen beschikbaar aan provincies om gemeenten te ondersteunen bij de aanpak van ondermijning en het versterken van hun bestuurlijke weerbaarheid. Die middelen zijn gereserveerd in de Brede Bestemmingsreserve, als oormerk 'weerbaarheid gemeenten'. Wij willen een deel daarvan inzetten voor een eenmalige subsidie aan gemeenten.

De subsidie helpt gemeenten om de ambities voortvarend uit te voeren, zoals die zijn opgenomen in de op 3 maart 2025 ondertekende Flevolandse Norm 2.0. De provincie, gemeenten, het waterschap, de politie en het Openbaar Ministerie hebben in deze norm afgesproken om samen op te trekken in de strijd tegen ondermijning en hun organisaties hier goed op toe te rusten. De subsidie is bedoeld voor activiteiten die:

- bijdragen aan de ambities van de Flevolandse Norm;
- innovatie en ontwikkeling in de aanpak van ondermijning stimuleren, en
- kennisdeling tussen gemeenten bevorderen.

Elke gemeente kan in 2025 maximaal € 100.000 aanvragen. De uitvoering van de activiteiten mag plaatsvinden in de periode 2025–2028.

We stellen voor om het budget in 2025 te verhogen met € 305.000 te verhogen, ten laste van het oormerk 'weerbaarheid gemeenten' in de Brede Bestemmingsreserve.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid	Nee	Brede bestemmingsreserve (oormerk weerbaarheid gemeenten)		305	-	-	-	-

4.2.3 Stijging jaarlijkse kosten onderhoud infrastructuur

De kosten voor het jaarlijks onderhoud van infrastructuur nemen toe, vooral door prijsstijgingen. Dat is ook toegelicht in het Strategisch Uitvoeringsprogramma beheer en onderhoud infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027 (SUP3.0). Dat is het kader dat de provincie gebruikt om haar beleid en plannen voor de komende jaren vast te leggen en is op 29 mei 2024 door Provinciale Staten vastgesteld.

In 2025 moeten wij meerdere onderhoudscontracten opnieuw aanbesteden. De eerste aanbestedingen zijn inmiddels afgerond en de hogere inschrijvingen bevestigen de prijsstijgingen. De stijging kan incidenteel worden opgevangen vanuit de voorziening voor het 'niet jaarlijks onderhoud', namelijk door een deel daarvan te laten vrijvallen voor het jaarlijks onderhoud budget.

De voorziening 'niet jaarlijks onderhoud' blijft, ook na deze aanpassing, positief en voldoet aan de BBV-regelgeving. Door deze herschikking kunnen we het onderhoud in 2025 blijven uitvoeren zoals gepland. Deze bijstelling is in lijn met de actuele verwachtingen en afspraken volgens het SUP3.0. Mocht desondanks blijken dat het tekort binnen voor jaarlijks onderhoud te groot is, dan kijken wij eerst of het onderhoud soberder uitgevoerd kan worden, zonder concessies voor de veiligheid. Een voorbeeld daarvan is het verlagen van de frequentie voor het reinigen van objecten waar dat vooral esthetisch is.

Om deze stijgende kosten op te vangen, stellen wij voor om incidenteel € 800.000 van de voorziening **niet-jaarlijks** Onderhoud vrij te laten vallen, ten gunste van het budget voor **jaarlijks** Onderhoud. Hierdoor blijft het totale onderhoudsbudget gelijk (budgetneutraal).

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Nee	Voorziening (niet jaarlijks onderhoud infra)		800	-	-	-	-

4.2.4 Werelderfgoed-centrum Schokland

Voor de realisatie van het nieuwe werelderfgoed-centrum op Schokland vragen de initiatiefnemers, waaronder gemeente Noordoostpolder en Het Flevo-landschap een aanvullende bijdrage. Deze bijdrage is bedoeld voor het aanstellen van een kwartiermaker. De provincie wil de bijdrage die de gemeente hiervoor beschikbaar heeft matchen. Daarom stellen wij voor om € 50.000 beschikbaar te stellen.

Binnen de Brede Bestemmingsreserve is € 500.000 geoormerkt voor het werelderfgoed Schokland. Daarom wordt voorgesteld om € 50.000 vanuit dit oormerk binnen de Brede Bestemmingsreserve hiervoor in 2025 beschikbaar te stellen.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid	Nee	Brede bestemmingsreserve (oormerk Werelderfgoed Schokland)		50	-	-	-	-

4.2.5 Vervolgstappen kunstwerk 'de tong'

In het najaar van 2024 is meerdere keren koper gestolen van het kunstwerk 'de tong' op de Knardijk. Om verdere schade en gevaar te voorkomen, hebben we het kunstwerk weggehaald en opgeslagen op een provinciale locatie.

We onderzoeken nu wat de beste vervolgstappen zijn. Vooruitlopend stellen wij voor om geld te reserveren voor de restauratie van het kunstwerk. De totale kosten worden geschat op € 290.000. Dat is inclusief bijkomende kosten. De reservering wordt pas gebruikt als Provinciale Staten definitief instemmen met de restauratie.

Wij stellen voor om in 2025 een bedrag van € 290.000 te oormerken in de Brede Bestemmingsreserve ten laste van de vrije ruimte in die reserve.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Ambitie	Ja	Stelpost nieuw beleid	-	290	-	-	-	-

4.3 Overkoepelend

4.3.1 Tussentijdse rapportage IPO 2025

Vanaf 2025 rapporteert vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO) één keer per jaar over de voortgang van de begroting, via een tussenrapportage. Uit de tussenrapportage 2025 blijkt dat extra financiële bijdragen van de provincies nodig zijn om de doelen voor 2025 te halen. In totaal is er €43,9 miljoen extra nodig.

Het grootste deel (€ 35 miljoen) is bestemd voor de regeling Faunaschade. Voor Flevoland is de impact van deze regeling beperkt. De overige € 8,9 miljoen is bedoeld voor onder andere personeelskosten, correcties op eerdere begrotingen, de overname van de kassiersfunctie van LISA, aanpassingen in het ICT-landschap en kosten die de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) doorbelast.

Voor Flevoland betekent dit een extra bijdrage van € 616.000 in 2025. Een deel hiervan kan binnen de bestaande begroting worden opgevangen. De financiële impact is daardoor € 390.000 structureel (hogere lasten voor Flevoland). Op basis van de eerste versie van de IPO-begroting voor 2026 verwachten wij dat een vergelijkbare structurele bijdrage nodig zal blijven.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Ja	Stelpost nieuw beleid	-	390	390	390	390	390

4.3.2 Nieuwe CAO 2025-2026

De huidige cao provinciale sector loopt af per 1 juli 2025. Op 16 april 2025 bereikten enerzijds de Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie (BOD) van het Interprovinciaal Overleg (IPO) en anderzijds de vakbonden FNV Overheid, CNV Overheid, AVV en CMHF een onderhandelingsresultaat voor een nieuwe cao voor de provinciale sector met een looptijd van 1 juli 2025 tot 1 juli 2026.

Sociale partners leggen dit akkoord met een neutraal advies voor aan hun achterban. De BOD legt het resultaat voor met een positief advies aan de werkgevers, omdat het resultaat binnen het onderhandelingskader valt.

Voor Flevoland betekent dit in 2025 een toename van de personele lasten van € 1.145.000. Een deel hiervan kan binnen de bestaande begroting worden opgevangen, namelijk in door het inzetten van twee stelposten. Wij stellen voor om die stelposten in te zetten, volgens onderstaande tabel.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Nee	Stelpost loon- en prijsontwikkelingen	10.2.3	1.135	1.860	1.740	1.720	1.720
		Stelpost versterking organisatie		10	20	20	20	20

4.3.3 Premies sociale lasten en pensioen

Per 1 januari 2025 zijn de landelijke premies en franchisen bijgesteld voor de sociale lasten en de pensioenen.

De premies voor onder andere werkloosheid (WW), arbeidsongeschiktheid (Aof) en de Werkhervattingskas (Whk) zijn verhoogd. Dit betekent dat de provincie over het brutoloon van haar medewerkers meer afdraagt aan sociale verzekeringen. De premie voor de Zorgverzekeringswet (Zvw) is licht gedaald, maar per saldo nemen de premies toe.

De franchisebedragen, het deel van het salaris waarover geen pensioen wordt opgebouwd, zijn verhoogd. Hierdoor wordt over een kleiner deel van het loon pensioen opgebouwd. Dit verlaagt de pensioenlasten voor de werkgever, maar kan ook leiden tot een lagere pensioenopbouw voor medewerkers.

Ondanks de lichte daling van de pensioenpremies, zorgen de hogere sociale premies ervoor dat de totale personeelskosten voor de provincie in 2025 stijgen met € 262.000.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Nee	Stelpost loon- en prijsontwikkelingen	10.2.3	262	250	250	250	250

4.3.4 Prijsindexaties voor facilitaire diensten

In de slotwijziging van 2024 is € 100.000 extra aangevraagd voor facilitaire budgetten. Deze verhoging was nodig vanwege prijsindexaties van gemiddeld 8%, die hoger uitvielen dan de jaarlijkse standaardcorrectie. Die stijging zette in 2025 door, waardoor de kosten voor facilitaire zaken met € 100.000 toe zullen nemen.

Deze hogere kosten hebben een structureel karakter. Via deze zomernota vragen we de benodigde middelen voor boekjaar 2025. Het structurele effect wordt verwerkt in de volgende begroting.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Nee	Stelpost loon- en prijsontwikkelingen		100	-	-	-	-

4.3.5 Verhoogde cyberdreiging, informatievoorziening en prijsindexaties

Jaarlijks is in de begroting een budget opgenomen voor licenties en onderhoud van software, zoals besturingssystemen, IT-beveiliging, financiële en HRM-systemen en Cloud-infrastructuur.

Hoewel dit budget jaarlijks wordt aangepast op basis van een gemiddelde landelijke prijsindexatie, stijgen de kosten in de IT-sector sneller dan gemiddeld. Dit leidt tot structureel hogere lasten. Daarnaast nemen de kosten toe door:

- extra investeringen in cybersecurity, als gevolg van internationale dreigingen;
- stijging aantal licenties door verdere digitalisering van onze e-dienstverlening, en
- toenemend gebruik van artificiële intelligentie (AI).

Deze hogere kosten hebben een structureel karakter. Via deze zomernota vragen we de benodigde middelen voor boekjaar 2025. Het structurele effect is opgenomen in de perspectiefnota en wordt verwerkt in de volgende begroting.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Nee	Stelpost loon- en prijsontwikkelingen	8.3.1	400	-	-	-	-

4.3.6 Stelpost loon- en prijsontwikkelingen

In deze zomernota melden wij enkele afwijkingen als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. Het totaal van de hogere lasten is in 2025 hoger dan wat daarvoor nog in de stelpost beschikbaar is. Het gaat om de volgende afwijkingen:

- Inkoop facilitaire diensten
- Premies sociale lasten en pensioen
- CAO 2025-2026
- Cyberdreiging, informatievoorziening en prijsindexaties
- Budgetten griffie

Het totaal benodigde budget vanwege de prijsindexaties is € 1.911.000, terwijl de stelpost nog een omvang heeft van € 956.000. Om de stelpost op een nihil saldo te brengen is het nodig om € 955.000 daaraan toe te voegen, ten laste van het daarvoor bedoelde oormerk in de Brede Bestemmingsreserve.

Het oormerk in de brede bestemmingsreserve is gereserveerd vanuit het restant van de stelpost loon- en prijsontwikkelingen in 2023. De stelpost was niet (volledig) nodig, waardoor bij de resultaatstemming van dat jaar is besloten om het saldo toe te voegen aan de BBR. Het saldo van het oormerk is € 1.135.000 en na inzet voor de zomernota 2025 resteert nog € 180.000.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Nee	Brede bestemmingsreserve (oormerk loon- en prijsontwikkelingen)		955	-	-	-	-

4.3.7 Exploitatie proeflokaal

Het Proeflokaal is afgelopen jaar succesvol geopend als extra vestiging. Er wordt veel en naar tevredenheid gebruik van gemaakt als werkplek en locatie voor vergaderingen, bijeenkomsten en andere activiteiten.

Dit gebruik brengt exploitatiekosten met zich mee. Voor 2024 zijn deze kosten incidenteel opgenomen via de zomernota. Inmiddels is er een goed beeld van de structurele lasten. We stellen daarom voor om via deze zomernota de benodigde middelen voor 2025 beschikbaar te stellen. Het structurele effect wordt verwerkt in de volgende begroting.

Deze hogere kosten hebben een structureel karakter. Via deze zomernota vragen we de benodigde middelen voor boekjaar 2025.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Onontkoombaar	Ja	Stelpost nieuw beleid		100	100	100	100	100

4.3.8 Solar carport en groene daken

Wij zijn voornemens om voor de solar carport bij het provinciehuis zonnepanelen toe te passen die maatschappelijk verantwoord en binnen de EU zijn geproduceerd. Ook zijn wij voornemens om het dak van het bedrijfsrestaurant en de overkapping boven de hoofdingang te voorzien van een groen dak. Met deze twee ontwikkelingen levert de provincie direct een bijdrage aan binnenstedelijke vergroening, wat aansluit bij de nationale opgave.

Wij stellen voor om het investeringskrediet voor de solar carport te verhogen met € 114.300 en het budget voor het groene dak te verhogen met € 25.700. Die aanvullende middelen zijn beschikbaar in de reserve 'Duurzame Energie', namelijk in het oormerk 'het goede voorbeeld'.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Ambitie	Nee	Reserve duurzame energie (oormerk het goede voorbeeld)	140	-	-	-	-	-

4.3.9 Vastgestelde omgevingsvisie

De samenhang tussen de nationale Nota Ruimte en de provinciale omgevingsvisie is essentieel. Het ontwerp van de Nota Ruimte wordt medio 2025 verwacht. Op dat moment worden ook de gevolgen voor onze eigen omgevingsvisie duidelijk. De vaststelling van de provinciale omgevingsvisie is nu voorzien in de eerste helft van 2026.

Voor de verdere uitwerking in 2025 zullen we kosten maken, onder meer voor participatie, het opstellen van een omgevingseffectrapportage en de inzet van externe capaciteit. Binnen de Brede Bestemmingsreserve is daarvoor het oormerk 'omgevingsvisie' beschikbaar, met een omvang van € 432.000.

Wij stellen voor om het budget 'Omgevingsvisie' in 2025 met € 350.000 te verhogen, ten laste van het oormerk 'Omgevingsvisie' binnen de Brede Bestemmingsreserve. Deze bijstelling heeft geen invloed op de begrotingsruimte, omdat het al gereserveerd is in de reserve.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid	Nee	Brede bestemmingsreserve (oormerk omgevingsvisie)	350	-	-	-	-	-

4.3.10 Indexatie budgetten griffie

Jaarlijks worden de budgetten voor inkopen van goederen en diensten geïndexeerd. Voor een drietal budgetten van de griffie is dat voor 2025 niet uitgevoerd.

Wij stellen voor om de betreffende budgetten alsnog op het prijspeil 2025 te brengen en ze ook voor de volgende jaren mee te nemen in de reguliere indexering.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid	Nee	Stelpost loon- en prijsontwikkelingen		14	14	14	14	14

4.3.11 Verbetering informatievoorziening staten- en burgerleden

Op 13 juli 2022 heeft Provinciale Staten de motie 'Verlagen werkdruk Statenleden en burgerleden' aangenomen. Naar aanleiding hiervan is tijdelijk een projectleider informatievoorziening aangesteld en is er een adviesrapport opgesteld.

Op dit moment worden twee onderdelen uit dat advies uitgevoerd:

- Een AI-oplossing voor het zoeken en bundelen van informatie;
- Verbetering van digitale toegankelijkheid.

Deze onderwerpen zijn besproken in de klankbordgroep Informatievoorziening. Voor de overige aanbevelingen wordt een apart statenvoorstel voorbereid.

Dit voorstel richt zich op een oplossing voor het efficiënt zoeken en bundelen van informatie rond specifieke thema's. Hiervoor wordt een pilot gestart met het platform Debatrijk.

De verwachte kosten voor het eerste jaar (2025/2026) bedragen in totaal € 78.000, namelijk:

- € 50.000 voor implementatie en projectbegeleiding;
- € 28.000 voor licentiekosten.

Wij stellen voor om aanvullend budget beschikbaar te stellen van € 78.000, ten laste van de stelpost nieuw beleid. Dat zal gebruikt worden voor de aanschaf en implementatie van 'Debatrijk' in 2025.

Classificatie	Impact op vrije ruimte	Dekking	PPN	2025	2026	2027	2028	2029
Uitvoering motie PS	Ja	Stelpost nieuw beleid		78	-	-	-	-

5 Financiële omvang van de afwijkingen

In de onderstaande tabel is de financiële impact van de voorstellen op de pijlers samengevat. Het saldo van de begroting wordt, zoals gebruikelijk is in ons financiële kader, verrekend met de stelpost voor nieuw beleid (het begrotingssaldo) en de Brede Bestemmingsreserve.

Tabel 4 - Totaal overzicht afwijkingen per pijler (bedragen in € x 1.000 / - = voordeel)

Pijlers	2025	2026	2027	2028	2029	BBR
Robuust natuurlijk fundament	2.050	500	500	500	0	1.000
Vitale steden en dorpen	905	250	250	0	0	290
Toekomstbestendige innovatieve economie	0	0	0	0	0	0
Overkoepelend	3.820	2.634	2.514	2.494	2.494	0
Subtotaal	6.775	3.384	3.264	2.994	2.494	1.290
Bestaande dekking	-6.357	-2.894	-2.774	-2.504	-2.004	0
Effect op begrotingsruimte	418	490	490	490	490	1.290

De begrotingsruimte van de stelpost 'nieuw beleid' neemt in 2025 met € 418.000 af. De ruimte in de Brede Bestemmingsreserve wordt voor € 1.290.000 ingezet.

5.1 Impact van afwijkingen op de vrije begrotingsruimte

Het uitgangspunt voor de begrotingsruimte is de programmabegroting 2025. De ruimte bestaat uit het:

- ongeormerkte deel van de stelpost 'nieuw beleid', en
- ongeormerkte deel van de 'Brede Bestemmingsreserve'.

Het effect van de zomernota 2025 is een verlaging van de vrije ruimte in de stelpost nieuw beleid met € 418.000. De vrije begrotingsruimte voor het jaar 2025 is daardoor nog € 3.316.000.

Tabel 5 – Verloop begrotingsruimte (inclusief perspectiefnota)

Begrotingsruimte	Stelpost nieuw beleid					BBR
	2025	2026	2027	2028	2029	
Initiële omvang vóór de zomernota	3.833	1.998	311	0	0	38.296
Aanpassingen na actualisatie financieel beeld	-99	-1.400	885	0	0	-8.997
Reële begrotingsruimte	3.734	598	1.196	0	0	29.299
Vraag zomernota 2025	-418	-490	-490	-490	-490	-1.290
Vraag perspectiefnota 2026-2029	0	-400	-400	0	0	-9.750
Restant	3.316	-292	306	-490	-490	18.259

Door de vraag in zowel de zomernota als de perspectiefnota resulteert het begrotingssaldo in de jaren 2026, 2028 en 2029 tot een tekort. In deze zomernota focussen wij ons op het lopende boekjaar. Er zijn voor de komende jaren nog diverse afwijkingen te verwachten. Voorbeelden daarvan zijn:

- de effecten van de meicirculaire 2025 en de septembercirculaire;
- het effect op de prognose voor de opcenten motorrijtuigenbelasting van de eerder geconstateerde fout bij de Belastingdienst en de ontwikkeling van de belastingcapaciteit;
- de compensatie voor de korting die het Rijk heeft toegekend op de motorrijtuigenbelasting op elektrische en hybride voertuigen, en
- de besluitvorming van de fondsbeheerders van het provinciefonds over de herverdeling.

Deze verwachte ontwikkelingen hebben onze aandacht en wij nemen die mee in onze prognoses voor het opstellen van de begroting 2026.

Deel 4

Bijlagen

6 Bijlagen

6.1 Overzicht afwijkingen

In de onderstaande tabel is een lijst opgenomen met alle afwijkingen in deze zomernota. Daarbij is ook de classificatie weergegeven en of er al dekking voor de afwijking beschikbaar is.

Tabel 6 - Totaal overzicht met classificatie (exploitatie)

Impact op vrije ruimte	#	Onderwerp	Classificatie	2025	2026	2027	2028	2029	BBR
Ja	4.1.3	Strategisch waterbeleid	Bestaand beleid	-150	0	0	0	0	0
	4.1.5	Financieringsarrangementen Europa	Onontkoombaar	0	0	0	0	0	1.000
	4.2.5	Vervolgstappen kunstwerk 'De Tong'	Ambitie	0	0	0	0	0	290
	4.3.1	Tussentijdse rapportage IPO 2025	Onontkoombaar	390	390	390	390	390	0
	4.3.11	Verbetering informatievoorziening staten- en burgerleden	Uitvoering motie PS	78	0	0	0	0	0
	4.3.7	Exploitatie proeflokaal	Bestaand beleid	100	100	100	100	100	0
				418	490	490	490	490	1.290
Nee	4.1.2	Waterveiligheid (aanleg van een vooroever)	Bestaand beleid	1.700	0	0	0	0	0
	4.1.4	Behoud goede kwaliteit leefomgeving	Onontkoombaar	500	500	500	500	0	0
	4.2.1	Vitale samenleving	Bestaand beleid	-250	250	250	0	0	0
	4.2.2	Incidentele subsidie 'aanpak ondermijning 2025-2028'	Bestaand beleid	305	0	0	0	0	0
	4.2.3	Stijging jaarlijkse kosten onderhoud INFRA	Onontkoombaar	800	0	0	0	0	0
	4.2.4	Werelderfgoed-centrum Schokland	Bestaand beleid	50	0	0	0	0	0
	4.3.1	Indexatie budgetten griffie	Onontkoombaar	14	14	14	14	14	0
	4.3.2	CAO 2025-2026	Onontkoombaar	1.145	1.880	1.760	1.740	1.740	0
	4.3.3	Premies sociale lasten en pensioen	Onontkoombaar	262	250	250	250	250	0
	4.3.4	Prijsindexaties voor inkopen van facilitaire diensten	Onontkoombaar	100	0	0	0	0	0
	4.3.5	Verhoogde cyberdreiging, informatievoorziening en prijsindexaties	Onontkoombaar	400	0	0	0	0	0
	4.3.6	Stelposit loon- en prijsontwikkelingen	Onontkoombaar	955	0	0	0	0	0
	4.3.8	Solar carport en groene daken	Ambitie	26	0	0	0	0	0
	4.3.9	Vastgestelde omgevingsvisie	Bestaand beleid	350	0	0	0	0	0
				6.357	2.894	2.774	2.504	2.004	1.290
Totaal				6.775	3.384	3.264	2.994	2.494	1.290

Tabel 7 - Totaal overzicht met classificatie (kredieten)

Impact op vrije ruimte	#	Onderwerp	Classificatie	2025	2026	2027	2028	2029
Nee	4.1.1	Oeverprogramma (tranche 1)	Ambitie	308	0	0	0	0
	4.3.8	Solar carport en groene daken	Ambitie	114	0	0	0	0
Totaal Nee				422	0	0	0	0
Eindtotaal				422	0	0	0	0

In de volgende tabel zijn alle afwijkingen opgenomen, met daarbij het dekkingsvoorstel. In geval van de kredieten zit een deel niet in hetzelfde jaar, wat komt doordat de investeringen in 2025 plaatsvinden en daarna en jaarlijkse delen wordt afgeschreven.

Tabel 8 - Totaal overzicht per programma, samenhang afwijking en dekking

Afwijkingen per categorie	2025	2026	2027	2028	2029
Ja	1.708	490	490	490	490
4.1.3 Strategisch waterbeleid	-150	0	0	0	0
Stelpost nieuw beleid	-150	0	0	0	0
4.1.5 Financieringsarrangementen Europa	1.000	0	0	0	0
BBR - ongeoormerkt	1.000	0	0	0	0
4.2.5 Vervolgstappen kunstwerk 'De Tong'	290	0	0	0	0
BBR - ongeoormerkt	290	0	0	0	0
4.3.1 Tussentijdse rapportage IPO 2025	390	390	390	390	390
Stelpost nieuw beleid	390	390	390	390	390
4.3.11 Verbetering informatievoorziening staten- en burgerleden	78	0	0	0	0
Stelpost nieuw beleid	78	0	0	0	0
4.3.7 Exploitatie proeflokaal	100	100	100	100	100
Stelpost nieuw beleid	100	100	100	100	100
Nee	6.779	2.894	2.774	2.504	2.004
4.1.1 Oeverprogramma (tranche) 1	308	0	0	0	0
Bijdrage derden	308	0	0	0	0
4.1.2 Waterveiligheid (aanleg van een vooroever)	1.700	0	0	0	0
BBR - oormerk	1.700	0	0	0	0
4.1.4 Behoud goede kwaliteit leefomgeving	500	500	500	500	0
BBR - oormerk	500	500	500	500	0
4.2.1 Vitale samenleving	-250	250	250	0	0
BBR - oormerk	-500	250	250	0	0
Reserve krachtige samenleving	250	0	0	0	0
4.2.2 Incidentele subsidie 'aanpak ondermijning 2025-2028'	305	0	0	0	0
BBR - oormerk	305	0	0	0	0
4.2.3 Stijging jaarlijkse kosten onderhoud INFRA	800	0	0	0	0
Voorziening NJO Infra	800	0	0	0	0
4.2.4 Werelderfgoed-centrum Schokland	50	0	0	0	0
BBR - oormerk	50	0	0	0	0
4.3.10 Indexatie budgetten griffie	14	14	14	14	14
Stelpost loon- en prijsontwikkelingen	14	14	14	14	14
4.3.2 CAO 2025-2026	1.145	1.880	1.760	1.740	1.740
Stelpost loon- en prijsontwikkelingen	1.135	1.860	1.740	1.720	1.720
Stelpost versterking organisatie	10	20	20	20	20
4.3.3 Premies sociale lasten en pensioen	262	250	250	250	250
Stelpost loon- en prijsontwikkelingen	262	250	250	250	250
4.3.4 Prijsindexaties voor inkopen van facilitaire diensten	100	0	0	0	0
Stelpost loon- en prijsontwikkelingen	100	0	0	0	0
4.3.5 Verhoogde cyberdreiging, informatievoorziening en prijsindexaties	400	0	0	0	0
Stelpost loon- en prijsontwikkelingen	400	0	0	0	0
4.3.6 Stelpost loon- en prijsontwikkelingen	955	0	0	0	0
BBR - oormerk	955	0	0	0	0
4.3.8 Solar carport en groene daken	140	0	0	0	0
Reserve duurzame energie - oormerk	140	0	0	0	0
4.3.9 Vastgestelde omgevingsvisie	350	0	0	0	0
BBR - oormerk	350	0	0	0	0
Eindtotaal	8.487	3.384	3.264	2.994	2.494

6.2 Details actualisatie begrotingsruimte

6.2.1 Provinciefonds

BZK publiceert driemaal per jaar een circulaire waarin de ontwikkelingen van het provinciefonds worden toegelicht, maar ook doorgerekend. Dat zijn de mei-, september- en decembercirculaire. De septembercirculaire bevat de effecten van de miljoenennota die op Prinsjesdag is gepubliceerd.

De omvang van de provinciefondsuitkering in de primitieve begroting 2025 is gebaseerd op de meicirculaire 2024. In de septembercirculaire 2024 zijn de uitkeringen voor dat jaar en volgende jaren door de fondsbeheerder geactualiseerd op grond van de mutaties in het fonds en de laatste gegevens over bijvoorbeeld de inwonertallen. De effecten van de septembercirculaire zijn in december aan de begroting toegevoegd, doordat PS de 'slotwijziging 2024' heeft vastgesteld.

In december ontvangen we de laatste circulaire van het jaar. Het meerjarige effect daarvan is nog niet opgenomen in de begroting. Het provinciefonds wordt jaarlijks verdeeld over de provincies. In december heeft de fondsbeheerder een aantal parameters bijgesteld.

Tabel 9 - Bijstelling vanuit effecten provinciefonds

Uitkering provinciefonds	2025	BBR
Effecten decembercirculaire 2024	187	0
Herziening belastingcapaciteit MRB (verevening)	-2150	0
Totaal bijstelling	-1.963	0

Wijziging systematiek fondsontwikkeling

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de minister van Financiën zijn de fondsbeheerders van het provinciefonds. De fondsbeheerders hebben vorig jaar de systematiek van 'trap op, trap af' vervangen door een nieuwe groeifactor. Dat is eerder dan was afgesproken, de verandering zou namelijk vanaf 2026 ingaan. De ontwikkeling van het Provinciefonds wordt nu via een index van het Bruto Binnenlands Product bepaald, in plaats van de omvang van de Rijksuitgaven. Vanaf 2025 ontstaat daardoor feitelijk een korting op het provinciefonds, maar die wordt grotendeels in dat jaar gecompenseerd.

Decembercirculaire 2024

In december 2024 ontvingen we de laatste circulaire van dat jaar. Hierin gaat het over Najaarsnota 2024 en de bijbehorende Tweede Supplettoire Begroting 2024, beide documenten van het Rijk. Hoewel dat niet gebruikelijk is staan in deze circulaire nieuwe accresramingen. Dat komt doordat het Centraal Bureau voor de Statistiek de cijfers van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) heeft aangepast. Daardoor verandert de omvang van het provinciefonds. Het meerjarige effect van de

circulaire is nog niet verwerkt in de begroting, omdat de publicatie ook voor de slotwijziging niet op tijd was. Het resultaat is nog een beperkte toename van de uitkering de komende jaren, vanwege de groei van het fonds.

Toename belastingcapaciteit – hogere opbrengsten opcenten MRB

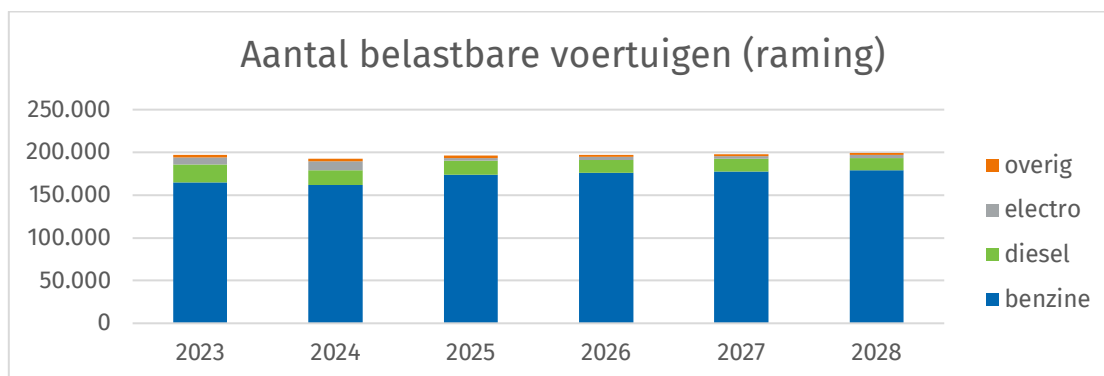
De herziening van de belastingcapaciteit (MRB-effect) is de grootste aanpassing op de uitkering uit het provinciefonds. Dit is het gevolg van de groei van de belastingcapaciteit, waarvan ongeveer twee derde deel door het Rijk wordt verevend. In 2025 verwachten wij dat de opcenten MRB met € 3,2 miljoen toenemen, waardoor de uitkering uit het provinciefonds met € 2,1 miljoen afneemt. Per saldo is dat een toename van de begrotingsruimte van € 1,1 miljoen.

6.2.2 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Wij hebben van het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) het voertuigenoverzicht van 1 januari 2025 ontvangen. Daaruit blijkt dat het aantal (netto) belastbare voertuigen stijgt met ongeveer veertienduizend. Netto betekent in dit geval dat we het aantal voertuigen corrigeren voor de mate waarin zij belast kunnen worden. Voor een zuiniger voertuig hoeft niet altijd het volledig tarief betaald te worden. Een belangrijke ontwikkeling is de belastbaarheid van de elektrische en hybride voertuigen. Voor hybride voertuigen is er nog een korting van 25% en voor volledig elektrische voertuigen voor 75%. Om tot het netto aantal voertuigen te komen telt een hybride voertuig mee voor 0,75 en een volledig elektrisch voertuig voor 0,25. De stijging komt dan ook vooral dat de hybride en elektrische voertuigen nu zwaarder meetellen.

Voor de bepaling van het financiële perspectief zijn wij rekenkundig uitgegaan van een continuering van de indexering van het belastingtarief voor de opcenten MRB met 1% in lijn met het coalitieakkoord. Deze indexering dient mede in samenhang te worden gezien met de geraamde loon- en prijsontwikkeling van de uitgaven in de komende jaren. Op basis van de meerjarige historische data verwachtten wij eerder dat het aantal voertuigen de komende jaren licht zal blijven dalen. In de huidige prognose blijft het aantal benzine voertuigen nagenoeg stabiel, maar de hybride en elektrische voertuigen nemen in aantal juist toe. Het CBM presenteert de hybride voertuigen vanaf 2025 in de brandstofcategorie 'benzine'.

Figuur 2 - Verwacht verloop aantal belastbare voertuigen

Eerder in 2025 is vastgesteld dat er nog een terugbetaling zal zijn aan de Belastingdienst. De reden daarvan is dat de Belastingdienst te veel opbrengsten van de opcenten Motorrijtuigenbelasting aan ons heeft afgedragen. De omvang daarvan is ongeveer € 1,3 miljoen, volgens de laatste opgave. Wij hebben in de zomernota nog geen rekening gehouden met deze aanvullende last. Binnenkort verwachten wij meer zekerheid over de nagekomen last uit 2024, maar mogelijk ook nog een deel uit 2023 en 2025.

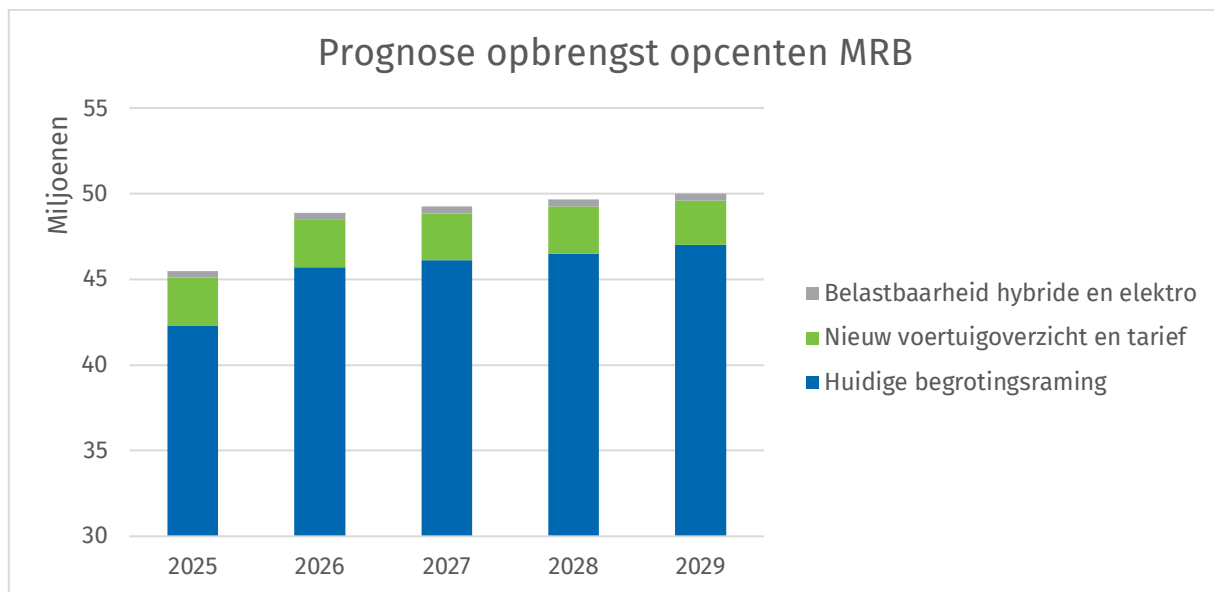
De prognose van de opbrengst 'opcenten MRB' neemt vanaf 2025 toe. Dat komt doordat het aantal belastbare auto's hoger blijkt te liggen, doordat de auto's gemiddeld zwaarder worden en doordat de eerder verwachte daling van het aantal voertuigen omslaat in een lichte stijging.

Tabel 10 - Aanpassingen effecten opcenten motorrijtuigenbelasting

Motorrijtuigenbelasting	2025	2026	2027	2028	2029	BBR
Actualisatie voertuigen en tarief	2.800	2.800	2.750	2.750	2.600	0
Belastbaarheid hybride en elektrische voertuigen	400	400	400	400	400	0
Totaal bijstelling	3.200	3.200	3.150	3.150	3.000	0

In figuur 6 is te zien wat de totale verwachte opbrengst per jaar is. Dit is de opbrengst inclusief de bijstellingen zoals hiervoor toegelicht, namelijk het nieuwe voertuigoverzicht en de belastbaarheid van zowel hybride als elektrische voertuigen.

Figuur 3 – Prognose opbrengst opcenten MRB, met specificatie aanpassingen (bedragen in € x 1 miljoen)

Bij deze ontwikkeling moeten we wel een **kanttekening** plaatsen, vanwege een recent ontdekte fout in de registratie van de belastingdienst. Zie daarvoor hoofdstuk 3 paragraaf 2 aan het begin van deze zomernota.

6.2.3 Stelposten

De begroting kent een aantal meerjarige stelposten, zoals hieronder weergegeven.

Stelpost 'Nieuw Beleid'

De vrije ruimte binnen de stelpost Nieuw Beleid is het vertrekpunt voor de actualisatie van het financiële perspectief. Van daaruit is bekeken welke eventuele (nieuwe) inzichten er zijn, die invloed hebben op deze begrotingsruimte. Deze nieuwe inzichten zijn een gevolg van de hierboven beschreven zaken, namelijk de:

- omvang van de Provinciefondsuitkering, en
- de ontwikkeling van de belastingcapaciteit (opcenten MRB).

De beginstand voor 2025 komt uit de primitieve begroting 2025 en de slotwijziging. In de volgende tabel hebben wij de opbouw van de stelpost weergegeven. De bijstellingen van het financieel perspectief zijn daarin ook verwerkt. De voorstellen uit deze zomernota, met financiële impact, zijn nog niet verwerkt in deze tabel.

Tabel 11 – Opbouw stelpost nieuw beleid, vóór verwerken voorstellen uit deze zomernota

Opbouw stelpost 'Nieuw beleid'	2025
Initiële omvang	5.965
Primitieve begroting	5.025
Slotwijziging 2024	940
Verdeling initiële omvang	5.965
Ongeoormerkt	3.833
Oormerken	2.132
Mutaties uit actualisatie financieel beeld	-99
Actualisatie omvang uitkering	-1.963
Provinciefonds	
Actualisatie opcenten MRB	3.200
Stelpost financiering	0
Stelpost loon- en prijsontwikkeling	-36
Rentebaten	-1.300
Egalisatie resultaat (algemene reserve)	0
Herziene omvang (initieel plus mutaties)	5.866
Vrije ruimte	3.734
Oormerken	2.132
SWUNG (investering)	82
Infra fietspaden	0
Infra wegen	0
Kapitaallasten vervangingsinvesteringen	2.000
Schokland	50
MSNF	0
Vrije ruimte inclusief vraag zomernota 2025	-418
Vrije ruimte na Zomernota 2025	3.316

Stelpost Financiering

Vanaf de begroting 2023 houden wij ook rekening met toekomstige financieringslasten. Op basis van de cashflow prognose verwachten wij, in de planningshorizon van de begroting, externe financiering aan te moeten trekken. De omvang daarvan hebben wij bijgesteld met de huidige stand van de liquiditeiten en de verwachte toekomstige uitgaven. Ook is het rentetarief bijgesteld van 3,5% naar 2,5%. Deze stelpost is bedoeld om die verwachte lasten op te kunnen vangen.

Tabel 12 – Mutaties stelpost 'financiering' (bedragen in € * 1.000)

Financiering	2025	2026	2027	2028	2029
Initiële omvang	0	0	400	1.500	2.200
Wijziging voor actuele kasstromen en rente%	0	0	-400	-1.000	-600
Herziene omvang	0	0	0	500	1.600

In de jaren tot en met 2027 verwachten wij nog volgende eigen liquiditeiten (geld op de bank) te hebben. Daarover zullen wij een rentevergoeding ontvangen. Op basis van de verwachte gemiddelde bankstanden en een rentetarief van 2,5% een raming voor de rentebaten opgesteld. Dit heeft geen gevolg voor de stelpost financiering, maar op de stelpost nieuw beleid.

Tabel 13 – Rentebaten (bedragen in € * 1.000)

Rentebaten	2025	2026	2027	2028	2029
Initiële omvang	2.800	1.800	400	0	0
Aanpassing rentebaten	-1.300	-800	100	0	0
Herziene omvang rentebaten	1.500	1.000	500	0	0

Stelpost loon en prijsontwikkelingen

Onze bestedingen bestaan vooral uit salarissen, inkoop van goederen en diensten, subsidieverstreking en andere inkomensoverdrachten. Deze zaken zijn onderhevig aan loon- en prijsontwikkelingen, die we in de volksmond vaak 'inflatie' noemen.

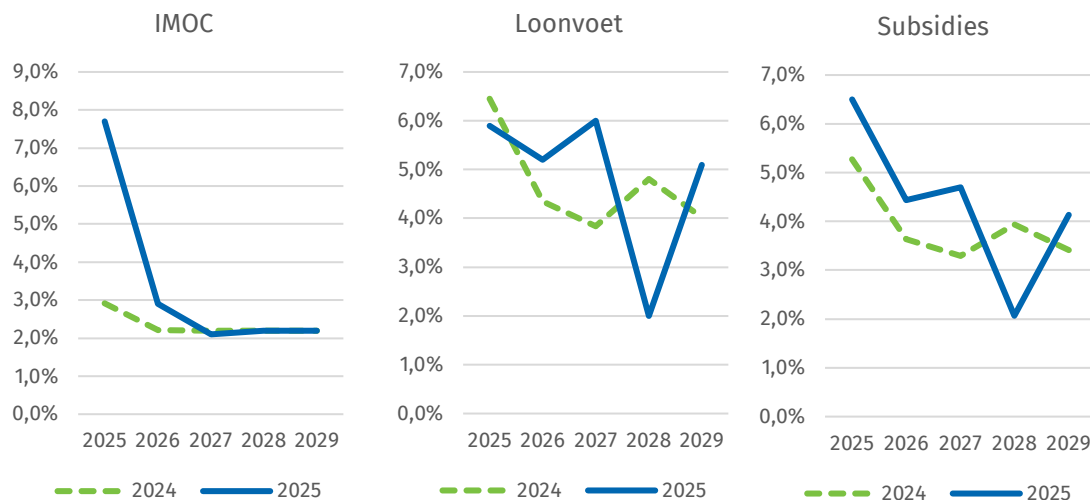
In de begroting staat daarom de stelpost 'loon- en prijsontwikkelingen' die bedoeld is om ook in de toekomst voldoende middelen te hebben. Die stelpost is eigenlijk een buffer om de marktontwikkelingen op te kunnen vangen. Het niveau van de lasten is al op het prijspeil 2025 gebracht. Een uitzondering hierop is de salarisraming. Daarvoor is in 2025 nog een bedrag van € 0,92 miljoen op de stelpost beschikbaar als dekking voor de loonstijging door de nieuwe CAO 2025-2026.

De meerjarige raming van de stelpost baseren wij op de relevante ramingen uit het Centraal Economisch Plan (CEP) die het Centraal Plan Bureau (CPB) jaarlijks in het voorjaar publiceert. Wij hebben de omvang van de stelpost opnieuw berekend, met de indexen uit het nieuwe CEP¹ (februari 2025).

Het algemene beeld van de loon- en prijsontwikkelingen is dat indexen stijgen ten opzichte van de raming voor de programmabegroting 2025. Voor de loonvoet en de subsidie is er in 2028 een incidentele daling zichtbaar, maar in 2029 juist weer een stijging. In figuur 7 is het CEP van 2024 vergeleken met de nieuwe CEP van 2025.

Werkgevers en vakbonden hebben op 16 april 2025 een nieuwe cao afgesproken voor provinciale medewerkers. Deze geldt van 1 juli 2025 tot 1 juli 2026. In deze periode stijgen de lonen met 4% en krijgen medewerkers een eenmalige uitkering van € 1.000 bruto. De vakbonden en werkgevers leggen deze afspraken nu voor aan hun leden. Als zij akkoord gaan, worden de afspraken verder uitgewerkt.

Figuur 4 – Vergelijking loon- en prijsontwikkeling uit het Centraal Economisch Plan

Wij moeten rekening houden met een toename van de totale stelpost loon- en prijsontwikkelingen. Deze hogere lasten worden in beginsel gedekt door:

¹ <https://www.cpb.nl/raming-februari-2025-cep-2025>

- **Stijging uitkering Provinciefonds**
de omvang van het provinciefonds wordt door de fondsbeheerders geïndexeerd, voor loon- en prijsontwikkelingen.
- **Hogere baten uit indexering opcenten**
De rekenkundig gehanteerde indexering van de MRB met 1% levert een structurele opbrengst op van ongeveer € 0,4 mln.

Voor de raming van de stelpost loon- en prijsontwikkeling in het financieel perspectief gebruiken we drie indexcijfers. Twee daarvan komen bij het Centraal Plan Bureau vandaan. Dat zijn de 'netto materiële overheidsconsumptie' (imoc) en de 'loonvoet sector overheid'. De derde index is voor de subsidies bedoeld en die berekenen wij op basis van de andere twee percentages, namelijk $\frac{2}{3}$ loonvoet en $\frac{1}{3}$ overheidsconsumptie.

Het financiële effect van de nieuwe indexen heeft een structureel karakter. De stijgingen in de eerste jaren werken namelijk ook door in de lasten van de daaropvolgende jaren.

Tabel 14 – Gevolgen op de vrije ruimte door de 'loon- en prijsontwikkeling (bedragen in € * 1.000)

Effecten loon- en prijsontwikkeling	2025	2026	2027	2028	2029
Bijstelling stelpost voor prognose CEP 2025	-36	-1.990	-166	-910	-1.833
Totaal	-36	-1.990	-166	-910	-1.833

Samenvatting gewijzigde stelposten

In de volgende tabel zijn de stelposten weergegeven voor 2026 tot en met 2029, inclusief de hierboven beschreven mutaties.

Tabel 15 - Omvang stelposten, ná bijstelling financieel perspectief, zonder de inzet voor de zomernota

Stelposten, ná aanpassing	2025	2026	2027	2028	2029
Nieuw Beleid	5.866	3.521	4.572	4.626	5.676
Loon- en prijsontwikkeling	956	8.437	11.854	18.891	25.643
Begrotingsonzekerheden	400	800	1.200	1.600	2.000
Vennootschapsbelasting	50	50	50	50	50
Financiering	0	0	0	500	1.600
Onvoorziene uitgaven	140	140	140	140	140
Totaal	7.412	12.949	17.816	25.807	35.108

6.3 Reserves

6.3.1 Algemene Reserve

De gewenste omvang van de algemene reserve wordt bepaald door de beleidsuitgangspunten in de nota 'Risicomanagementbeleid', waarbij het risicoprofiel van de provincie en de andere mogelijkheden die er zijn om eventuele tegenvallers op te vangen een rol spelen. Als het weerstandsvermogen niet op peil is wordt de Algemene Reserve aangevuld ten laste van het rekeningresultaat of het begrotingssaldo. Dit wordt jaarlijks in de paragraaf 'Weerstandvermogen en risicobeheersing' in de begroting en jaarstukken toegelicht.

De 'Algemene reserve' wordt in beginsel volledig beschouwd als 'vrije ruimte' voor de **weerstandscapaciteit**, exclusief aangebrachte oormerken. Daarom wordt deze reserve niet beschouwd als beschikbare **begrotingsruimte**.

Het doen van een beroep op de weerstandscapaciteit zal pas als laatste stap toegepast worden. Wij adviseren om deze lijn vast te houden, waardoor aanspraak op de weerstandscapaciteit mogelijk is na een integrale afweging van opgetreden risico's, ambities en bezuinigingsmogelijkheden.

Oormerk egalisatie resultaat

In de algemene reserve staat een oormerk voor de egalisatie van het resultaat. Dat is bedoeld om incidentele negatieve resultaten in de begroting op te vangen. In de primitieve begroting wordt het oormerk ingezet in de jaren 2027 tot en met 2028. Het gevolg van de aangepaste financiële contouren kan die inzet (deels) vrijvallen. Voor de jaren 2028 en 2029 is een onttrekking voorgesteld in de perspectiefnota 2026-2029 van respectievelijk € 0,14 en € 0,33 miljoen.

Op basis van de afwijkingen in deze zomernota blijkt dat er in de jaren 2026, 2028 en 2029 een tekort verwacht kan worden. Die constatering is niet verwerkt in de onderstaande tabel, vanwege de onzekerheden die zowel een positief als een negatief effect op kunnen hebben. We nemen dat bij het opstellen van de begroting 2026 wel weer mee in onze prognose.

In de volgende tabel geven we het verwachte verloop van het oormerk in de Algemene Reserve weer.

Tabel 16 – Verloopoverzicht oormerk 'egalisatie resultaat' in de Algemene Reserve

Egalisatie resultaat	2025	2026	2027	2028	2029	Cumulatief
Beginstand	4.408	4.408	4.408	4.408	3.868	
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	-540	-727	-1.267
Eindstand	4.408	4.408	4.408	3.868	3.141	

6.3.2 Brede bestemmingsreserve

Binnen de Brede Bestemmingsreserve zijn verscheidene oormerken aangebracht. De voorbereiding van de zomernota is een goed moment om deze oormerken op hun actualiteitswaarde te beoordelen. Als bepaalde oormerken naar huidige inzichten niet meer relevant worden geacht, zouden deze kunnen vervallen. Daarmee zou extra begrotingsruimte kunnen worden gecreëerd.

In de onderstaande tabel is geen rekening gehouden met de mogelijke resultaatbestemming van de jaarrekening 2024.

Tabel 17 – Verloopoverzicht vrije ruimte van de Brede Bestemmingsreserve

Vrije ruimte BBR	2025	2026	2027	2028	2029
Beginstand	7.146	20.997	13.000	14.753	15.506
Reguliere storting	1.753	1.753	1.753	1.753	1.753
Slotwijziging 2024	24.138	0	0	0	0
Al genomen besluiten voorjaar 2025	-10.750	0	0	0	0
Vraag perspectiefnota 2026-2029	0	-9.750	0	0	0
Vraag zomernota 2025	-1.290	0	0	0	0
Eindstand	20.997	13.000	14.753	16.506	18.259

6.4 Samenvatting aanpassingen begrotingsruimte

Tabel 18 – Specificatie van de aanpassingen van het financieel perspectief 2025

Uitkering provinciefonds	2025
Effecten decembercirculaire 2024	187
Herziening belastingcapaciteit (verevening)	-2.150
Totaal uitkering provinciefonds	-1.963
Motorrijtuigenbelasting	2025
Nieuw voertuigoverzicht en tarief	2.800
Belastbaarheid hybride en elektro	400
Totaal opcenten motorrijtuigenbelasting	3.200
Stelposten	2025
Loon- en prijsontwikkeling	-36
Financiering	0
Rentebaten	-1.300
Totaal stelposten	-1.336
Algemene reserve	2025
Onttrekking algemene reserve voor resultaat	0
Totaal algemene reserve	0
Brede bestemmingsreserve ongeoormerkt	2025
Actualisatie begrote mutaties in de BBR	0
Totaal brede bestemmingsreserve	0
Eerder genomen besluiten	2025
Vaststellen cultuurbeleid, vrijval oormerk	0
Investeringen Provinciehuis en Batavialand	0
	0
Totaal aanpassingen	-99

Zomernota 2025
Referentie 3405577

Visarenddreef 1
8232 PH LELYSTAD
0320 265 265
www.flevoland.nl